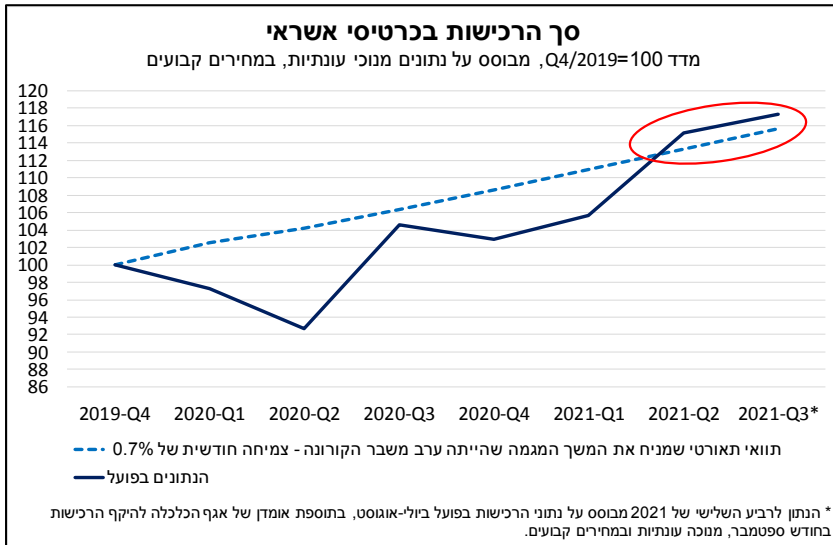

06/10/2021

השבוע במאקרו

היקף הרכישות בכרטיסי אשראי נותר גבוה מתוואי המגמה הפוטנציאלי גם במהלך הרביע השלישי של 2021

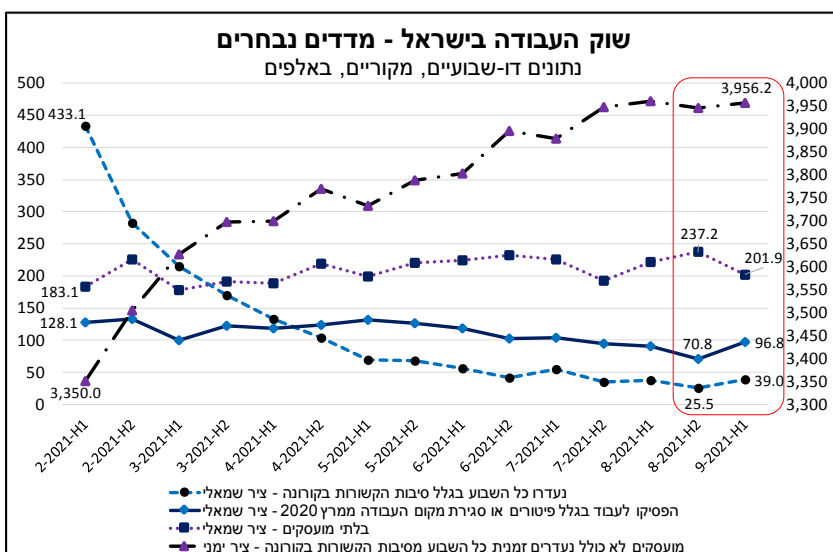
נתוני הלמ"ס מלמדים כי היקף הרכישות בכרטיסי אשראי על-ידי אנשים פרטיים עלה בחודש אוגוסט בשיעור מתון של כ-0.2% (נתונים מנוכי עונתיות במחירים קבועים) לעומת החודש הקודם, ובשיעור גבוה יותר של כ-7.5% בהשוואה לחודש אוגוסט 2020. בכך, נמשכה ההתרחבות המתונה בקצב הרכישות בכרטיסי אשראי, בהמשך למגמה מהחודשים האחרונים.

מגמה זו, אפיינה את מרבית קבוצות המוצרים, למעט קבוצת מוצרי התעשייה (מוצרי חשמל, ריהוט והלבשה והנעלה), בה נרשמה ירידה של ממש. קצב הגידול המצטבר של סך הרכישות בחודשים מאי-אוגוסט עמד על כ-1.4% בלבד (נתונים מנוכי עונתיות במחירים קבועים), שמשמעותו עלייה חודשית ממוצעת של כ-0.3%. זאת, לעומת קצב גידול מצטבר של כ-18.2% (ממוצע חודשי של כ-5.7%) בחודשים פברואר-אפריל, עם הפתיחה המחודשת של המשק לפעילות לאחר הסגר השלישי.

על-פי אומדננו, היקף הרכישות בכרטיסי אשראי בחודש ספטמבר (מנוכה עונתיות ובמחירים קבועים), אשר מבוסס על נתוני ההוצאה בכרטיסי אשראי מבנק ישראל (נתונים יומיים, שמתפרסמים בתדירות שבועית, והם במחירים שוטפים ולא מנוכים מהשפעות של עונתיות), ירד במתינות לעומת חודש אוגוסט. אולם, בחינה של הרכישות בסך הרביע השלישי של השנה מצביעה על עלייה לעומת הרביע הקודם. בהקשר זה, יש להדגיש כי הרמה הנוכחית של היקף הרכישות בכרטיסי אשראי הינה גבוהה מתוואי המגמה הפוטנציאלי (ראה/י תרשים). זאת, על-פי בחינה של הנתונים בפועל מול תוואי מחושב שמניח את הימשכות המגמה שהייתה ערב פרוץ משבר הקורונה, אשר התאפיינה בצמיחה חודשית ממוצעת של כ-0.7% (בתקופה שבין 2015-2019).

במבט קדימה, אנו מעריכים כי היקף הרכישות עשוי להישאר גבוה מהמגמה גם בחודשים הקרובים, על רקע ההיקף הנמוך של יציאות ישראליות לחו"ל בהשוואה למצב טרום המשבר, התפתחות אשר תומכת בצריכה בבתי עסק מקומיים. כמו כן, הצריכה הפרטית במהלך שנת 2021 צפויה להסתכם בגידול משמעותי, לאחר הירידה החדה ב-2020, אך צפויה להישאר נמוכה מהיקף הצריכה הפרטית הפוטנציאלי (כלומר, אלמלא פרץ משבר הקורונה).

על אף השינוי בהרכב האבטלה במחצית הראשונה של ספטמבר, שיעור האבטלה ה"רחב" נותר יציב

נתוני סקר כוח האדם למחצית הראשונה של חודש ספטמבר, פורסמו על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס). יש לציין שהנתונים אינם מנוכים מהשפעות של עונתיות, ולכן יש להתחשב בכך בניחות הממצאים, בייחוד בחודש ספטמבר, אשר במהלכו חלו כל חגי תשרי. כמו כן, יש לציין שנתוני האבטלה בהגדרתה הרחבה, כוללים בעיקר את היקף הבלתי מועסקים, העובדים שבחלי"ת ועובדים שהפסיקו לעבוד עקב פיטורים או סגירת מקום העבודה מתחילת המשבר (מרץ 2020).

במחצית הראשונה של ספטמבר שיעור האבטלה ה"רחב" עמד על 7.9%, בדומה לרמה במחצית השנייה של אוגוסט – 7.8% (נתונים מקוריים). ככלל, הנתונים מצביעים על התייצבות בשיעור האבטלה ה"רחב", אשר מצוי בסביבה הנוכחית מאז המחצית השנייה של חודש יולי. עם זאת,

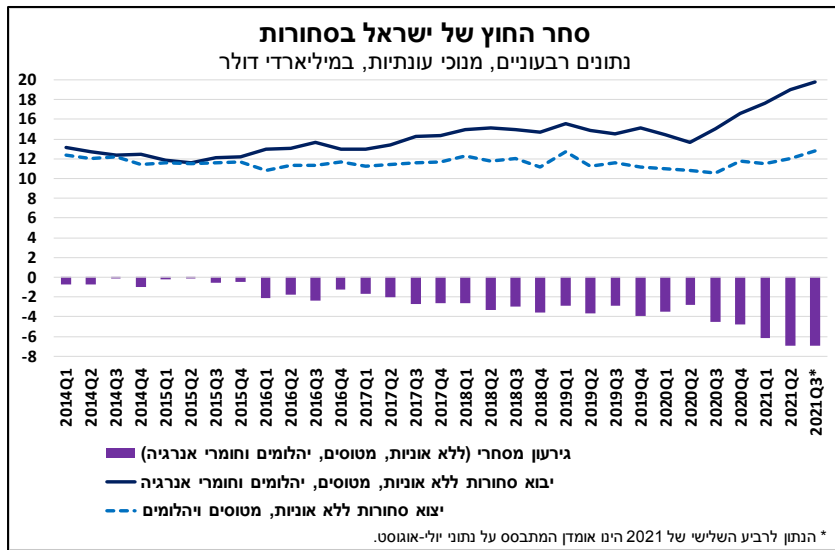
חל שינוי מסוים בפילוח של היקף האבטלה לפי רכיבים. בחציו הראשון של ספטמבר, היקף האבטלה עמד על כ-338 אלף מובטלים (בהגדרה הרחבה), בפילוח הבא: כ-202 אלף בלתי מועסקים, שהם כ-4.8% מכוח העבודה (המהווה את שיעור האבטלה בהגדרתו המקובלת), לעומת כ-5.6% במחצית השנייה של אוגוסט ופחות מ-4% לפני פרוץ המשבר; כ-39 אלף עובדים

שנעדרו זמנית כל השבוע בגלל סיבות הקשורות בקורונה (מדובר בעיקר בעובדים שהוצאו לחלי"ת); וכ-97 אלף עובדים שהפסיקו לעבוד עקב המשבר (ואינם חלק מכוח העבודה).

כפי שניתן לראות בתרשים המצורף, בו מוצגת ההתפתחות של מדדי האבטלה והתעסוקה מתחילת פברואר 2021 (לאחר תום הסגר השלישי המהודק), בזמן שהעלייה ההדרגתית במספר המועסקים נמשכה בחלקו הראשון של ספטמבר לעומת המחצית השנייה של אוגוסט, נרשמה עלייה חדה יחסית בהיקף האבטלה העודפת שנוצרה עקב המשבר, זאת בניגוד למגמה מהחודשים האחרונים. מדובר בעיקר בעובדים שהוצאו לחלי"ת (נעדרו כל השבוע מסיבות שקשורות בקורונה) ובמי שהפסיקו לעבוד עקב המשבר. במקביל, חלה ירידה חדה יחסית, במחצית הראשונה של ספטמבר לעומת המחצית השנייה של אוגוסט, בהיקף האבטלה הממושכת, כלומר בלתי מועסקים (בהגדרה הסטנדרטית) אשר מחפשים עבודה באופן פעיל.

כפי הנראה, השינוי החריג בהרכב המובטלים לפי ההגדרות השונות, הינו במידה רבה תוצאה של מיעוט ימי העבודה בחודש ספטמבר. להערכתנו, עם החזרה לשגרת פעילות, החל מחודש אוקטובר, מדדי האבטלה והתעסוקה צפויים לשוב למגמה שאפיינה אותם ערב חגי תשרי. במבט קדימה, אנו מעריכים כי בתרחיש מרכזי אשר אינו מניח החרפה של ההגבלות על הפעילות הכלכלית במשק, היקף האבטלה העודפת שנוצרה עקב המשבר צפוי להצטמצם בהדרגה, ולהתבטל כליל לקראת סוף 2022. אך, גם לאחר מכן, היקף האבטלה בהגדרתה הרגילה צפוי להישאר גבוה לעומת הרמה שהייתה ערב המשבר (כ-150 אלף מובטלים).

על-פי אומדננו, רמתו הגבוהה של הגירעון המסחרי ה"בסיסי" נשמרה גם ברביע השלישי של 2021

יצוא הסחורות של ישראל (ללא אנוניות, מטוסים ויהלומים) הסתכם בחודש אוגוסט בכ-4.2 מיליארד דולר (נתונים מנוכחי עונתיות). מדובר אמנם בירידה של כ-1.7% (במונחים דולריים נומינאליים) בהשוואה לחודש הקודם, אך בעלייה של כ-23.5% לעומת אוגוסט 2020. ענפי היצוא המובילים אשר בלטו לחיוב בעת האחרונה הם: רכיבים אלקטרוניים, תרופות וכימיקלים. מנגד, יצוא כלי התחבורה בלט לשלילה.

יבוא הסחורות (ללא אנוניות, מטוסים, יהלומים וחומרי אנרגיה) הסתכם בחודש אוגוסט בהיקף של כ-6.8 מיליארד דולר, המשקף עלייה של כ-4.7% בהשוואה לחודש הקודם ועלייה חדה של כ-35.7% לעומת החודש המקביל אשתקד. עליית היבוא הייתה רוחבית בכל קבוצות המוצרים (צריכה, השקעה וחומרי גלם), ובלטה במיוחד ביבוא של חומרי גלם. התפתחות זו, משקפת את ההתאוששות בפעילות הכלכלית במשק המקומי בחודשים האחרונים, וכפי הנראה, משקפת גם ציפיות להמשך גידול בפעילות גם בחודשים הבאים.

בתרשים המצורף ניתן לראות את ההתפתחות הרבעונית של סחר החוץ של ישראל בסחורות בשנים האחרונות. התרשים כולל אומדן לפעילות ברביע השלישי של השנה, אשר מתבסס על נתוני יולי-אוגוסט, ומניח המשך צמיחה בקצב דומה גם בספטמבר. כפי שניתן לראות בתרשים, ההתפתחות של יצוא ויבוא הסחורות, הביאו לכך שהגירעון המסחרי ה"בסיסי" (ללא אנוניות, מטוסים, יהלומים וחומרי אנרגיה) נותר ברמת שיא של כ-7 מיליארד דולר גם ברביע השלישי של השנה. המשמעות היא שבשלושת הרביעים הראשונים של 2021 הגירעון המסחרי התרחב באופן משמעותי והגיע להיקף שיא של כ-20 מיליארד דולר (נתונים מנוכחי עונתיות) לעומת גירעון של כ-16 מיליארד דולר בשנת 2020 כולה. למרות זאת, העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים נשמר ברמה גבוהה, זאת לאור הצמיחה המואצת ביצוא השירותים של ישראל, אשר עולה על הגירעון בחשבון הסחורות. להערכתנו, מגמה זו צפויה להישמר גם ברביעים הקרובים, אם כי, העודף בחשבון השוטף צפוי להצטמצם לכ-4.7% תוצר ב-2021 לעומת 5.5% תוצר בשנת 2020.

כתב: יניב בר

לתגובות, הערות והארות: ניתן לפנות לאיל רז, ראש ענף כלכלה, בנק לאומי
דואר אלקטרוני: eyal.raz@bankleumi.co.il, טלפון: 076-8858039